

МИЛОШ М. МАРСЕНИЋ¹

САША Д. СТАНОЈЕВИЋ²

УНИВЕРЗИТЕТ У ПРИШТИНИ СА ПРИВРЕМЕНИМ СЕДИШТЕМ
У КОСОВСКОЈ МИТРОВИЦИ, ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА ЗА ИСТОРИЈУ

ДИГИТАЛНИ РЕСУРСИ У НАСТАВИ ИСТОРИЈЕ СА ОСВРТОМ НА ЕВРОПСКИ ПРОЈЕКАТ *EUROPEANA*

САЖЕТАК. Развој нових технологија и информационог друштва убрзао је промене у свакодневном животу и у савременој настави. Информационо-комуникационе технологије (ИКТ) боље мотивишу ученике за наставу. Како би се боље сачували историјски извори они се дигитализују и тако се штите а истраживачи могу да брже и са мање трошкова дођу до извора. Могућности коришћења интернета у настави су велике. Неопходно је да школе имају рачунаре, да наставници и ученици буду мотивисани за коришћење нових електронских извора. Много је интернет адреса које нуде изворну историјску грађу, од писаних и штампаних извора до аудио-визуелног материјала. Сву ову грађу можемо назвати *дигиталним ресурсима* (материјалима, изворима, електронским историјским изворима). Наставници треба да креирају привлачан и маштовит наставни материјал а критички прилаз и опрез у раду са материјалом са интернета је неопходан. Обавеза наставника је да препоручи проверене сајтове и документа. Велики део материјала на интернету је поста-

¹ milos.marsenic@pr.ac.rs

² sasa.stanojevic@pr.ac.rs

Рад је настао у оквиру пројекта ИИИ 47023 *Косово и Метохија између националној идентитета и европизација* Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Рад је примљен 20. октобра 2020, а прихваћен за објављивање на састанку Редакције Зборника одржаном 26. новембра 2020.

вљен са свесном намером ширења нетачних података. Могућности ИКТ су велике и на студијама историје. На свим нивоима студија могуће је осавременити наставу али материјалне могућности школа и факултета не омогућавају да се финансијски прате иновације. Један од портала који својим дигитализованим садржајем може корисно послужити у наставне сврхе је *Europeana*. То је база података културно-историјског наслеђа Европе, преко које је могуће претраживати дигитализовану грађу установа. Портал *Europeana* је шири пројекат који омогућава слободан приступ за више десетина милиона дигиталних јединица. Једна од значајнијих збирки у оквиру овог портала посвећена је Првом светском рату и зове се *Europeana 1914–1918*.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: информационо-комуникациона технологија; дигитализација; дигитални ресурси; настава историје; *Europeana*.

Брзи развој рачунарске технике и могућности информационог друштва условио је велике промене у свакодневном животу а самим тим и у подручју образовања. Савремена настава је принуђена да „држи корак“ са напретком информационих технологија, које се развијају веома брзо и постају део наше свакодневице. У скоријој будућности све више ће се спајати две реалности, видљива и виртуелна. Нове генерације се и не сећају времена без рачунара. Време проведено испред компјутера може се искористити и за напредак у учењу и усвајању нових знања. Информационо-комуникационе технологије (ИКТ) поспешују ангажованост ученика, процес усвајања градива је држи и лакши а стечена знања су дуготрајнија. Класична настава се мења и сам наставни процес постаје креативнији и радоснији за наставне субјекте, ученике и наставника.

Историјски извори налазе се у архивима, музејима и библиотекама. Функција ових институција је да „заштити културно благо које чува и обезбеди да сведочанства прошлих догађања буду доступна садашњим и будућим генерацијама“ (Мандић, 2008, стр. 41). Подлоге на којима је прошлост забележена су подложне пропадању и могућност да оне нестану са протоком времена је веома реална. Како би се изложеност хабању свела на најмању могућу меру, историјска грађа се микрофилмује, фотокопира и дигитализује.

Новим технологијама се процес нестајања материјалног наслеђа одлаже а приступност увећава. Дигитализација је снимање докумената у електронском облику, односно „преношење архив-

ске грађе из облика који није електронски у електронски облик“ (Закон о архивској грађи и архивској делатности, 2020, члан 2, тачка 16). Дигитализовани документи се могу читати, копирати на више места или одштампати, чиме се трајно штите. Дигитализација архивске, библиотечке и музејске грађе врши се са циљем заштите оригинала, повећавајући доступност, прегледност и употребљивост докумената. То су новине које су последица глобалног технолошког развоја и напора друштва да заштити сопствено културно наслеђе. Омогућавањем глобалне видљивости грађе која је у њима похрањена, доступан дигитализован материјал квалитетом, квантитетом и атрактивним приступом представља драгоцен ресурс.

Модернизација наставе у школи и ван ње позитивно је утицала и на наставу историје. Могућност да се историјски извор види на екрану, да се историјска карта увећа и приближи, да се користе аудио и видео записи на часу, да се све виђено у учионици може послати, делити, меморисати без просторног и временског ограничења, наставу чини атрактивнијом и мање сувопарном. Учење уз помоћ ИКТ изазива већу мотивацију и мисаоно ангажовање ученика (Делетић, 2018, стр. 421). За успешну примену рачунара у настави није довољно да их образовна институција само поседује већ је нужно да наставници буду мотивисани за њихову употребу као и да владају знањем о коришћењу компјутера. Наставници који користе ИКТ у настави морају да нађу прави баланс између технологије, садржаја и метода примене. Уколико се ово уради, постигнути резултати ће оправдати употребљена средства и уложен труд.

Неограничен је број интернет адреса које нуде изворну историјску грађу, од писаних и штампаних извора (документи, приватна преписка, дневници, мемоари, аутобиографије, закони, уговори, разни извештаји, штампа, хронолошке табеле) до аудио-визуелног материјала (слике, фотографије, плакати, карте, амблеми, звучни и филмски записи) (Мандић, 2008, стр. 48). Сву ову релевантну грађу можемо назвати *дигиталним ресурсима* (материјалима, изворима, електронским историјским изворима).

Примена интернета у школи може имати различите облике:

- уз обраду наставних јединица наставник може да упути ђаке на доступне садржаје на интернету;
- организован и плански рад у кабинетима (додатни рад и слободне активности);

- организован рад у вези са неким догађајем (екскурзија, школско такмичење, посета музеју, архиву);
- коришћење интернета у додатном раду са талентованим ученицима (без интернета ученици су ускраћени за нова искуства и сазнања);
- међусобна комуникација наставника историје (Мандић, 2008, стр. 91).

Улога наставника у коришћењу ИКТ је значајна и њихова мотивисаност и ангажованост може максимизирати вероватне потенцијале на корист ђацима, школи и друштву. Наставници треба да креирају привлачан и маштовит наставни материјал (текст, фотографије, карте, графиконе, постере и друге изворе), као и материјал за додатни рад најспособнијих ђака (Stradling, 2003, стр. 161).

У обиљу материјала који се посредством интернета може користити у едукативне сврхе, веома је важно да сами наставници упућују ученике или студенте на што адекватније коришћење овог ресурса. Огроман опсег доступних информација често може довести до њихове нерационалне и некритичке употребе. Због тога наставник треба да понуди проверене информације о сајтовима на којима се могу пронаћи и у наставне сврхе користити разни дигитализовани извори попут: докумената, фотографија, карти, видео-записа, документарних филмова и разних других ауторизованих историјских садржаја (Делетић, 2018δ, стр. 236). Притом је једна од важнијих предности дигитализације и то што је овим процесом отворена могућност широког отвореног приступа уз превазилажење географских и временских препрека (Рогач Мијатовић, 2014, стр. 282).

Ученици морају да повежу догађаје и збивања и да повежу њих са процесима који су у основи тих догађаја. Пружају им се велике могућности за самостално учење и задовољавање својих потреба. Циљ је да ученици развијају истраживачке способности и критичко мишљење (Stradling, 2003, стр. 163). Они могу да раде различитим темпом, заинтересовани ђаци могу да користе више извора, активни су у трагању и решавању проблема. Треба разликовати вештину налажења и сакупљања информација (информатичка писменост) од вештине обраде информација и њихово вредновање (одговор на постављено питање, решење проблема, закључак) (Делетић, 2018, стр. 402, 417–418).

Подаци са интернета се проверавају у погледу аутентичности, поузданости и ауторства извора. Процењивање веб-сајтова којима ученици имају приступ је неопходно и у њима треба да се гледа: сврха, извор, приступ, флексибилност, дизајн и садржај (Stradling, 2003, стр. 159, 245). Критички прилаз и опрез у раду са материјалом са интернета је неопходан. Обавеза наставника је да препоручи ваљане сајтове и документа али и да упозори ђаке ако је сајт тенденциозан или неистинит (Делетић, 2018, стр. 426). Иза сваког сајта крију се одређени интереси и зато је битно да корисници знају ко је власник (држава, неки њен орган или институција, часопис). Ако је он анониман, никако не мора да значи да је злонамеран али на то треба обратити пажњу. Логично је да избор и заступљеност материјала прати интересе власника. Мора се водити рачуна и ко је аутор и које су његове референце (озбиљнијим и познатијим ауторима се више верује од оних који су острашћени, у било ком погледу). Важно је и да ли материјал преноси информације или готове ставове и коментаре. Уколико се примете: пропаганда, идеолошки наноси, агресивна реторика и отворена или прикривена пристрасност, то чини сајт или портал мање жељеним и употребљивим (Делетић, 2018, стр. 412).

Интернет обезбеђује наставницима и ђацима приступ: изводу или примарном тексту историјског извора; документима, чланцима из новина, часописа и периодике, писмима, разгледницама, изводима из дневника, мемоарима, фотографијама, плакатима, филмском и ТВ документарном материјалу; низу секундарних извора у погледу кључних догађаја; мноштву становишта бројних историчара, различитих земаља, различитих периода (Stradling, 2003, стр. 159). Нуди им се више историјских садржаја од онога што им нуди уџбеник (Делетић, 2018, стр. 411).

Велики део материјала на интернету је селективан, а један део је постављен са свесном намером ширења нетачних података или пропаганде у корист одређеног питања или политичке групе. Суптилнији вид пристрасности је чињеница да је већина претраживача и веб-сајтова из САД, па се промовишу ставови ове земље (Stradling, 2003, стр. 160). Неистините и тенденциозно протумачене чињенице могу наштетити формирању личности ученика, његове представе о националној свести и националном идентитету. Могућности злоупотребе су велике, што улогу наставника чини још значајнијом. Како се применом рачунара образовна улога наставника мења и смањује, повећава се његова васпитна функција у образовном процесу.

Могућности ИКТ су велике и на студијама историје. На свим нивоима студија могуће је осавременити наставу, уз нарочиту пажњу на већ споменуте девијације. Подразумева се да наставници, сарадници и студенти имају задовољавајућа информатичка знања. Захтевност познавања ИКТ била би већа са вишим нивоом студија. Информатички се могу уредити и предавања, семинари и вежбе на факултетима. Могу се оснивати и репозиторијуми свих врста радова на студијама (семинарски, дипломски, мастер и докторски радови) као базе података. Може се поседовати и одговарајући књижни фонд (у одговарајућем формату), као и сајт на коме се могу наћи корисни линкови за будуће историчаре.

Вреди поменути и то да већина грађе на интернету није намењена свим узрастима ученика па се она мора користити диференцирано. Постоје битне разлике у могућностима употребе дигиталних ресурса за ђаке основних и ђаке средњих школа. Морамо да приметимо и да, код нас, материјалне могућности школа и факултета не омогућавају да се финансијски прате иновације у новим технологијама. Образовне установе касне са применом ИКТ у свом раду. Неједнаке финансијске могућности видљиве су и у разликама између градских и сеоских школа. Постоје сеоске школе које још увек немају приступ интернету па им ова настава није доступна, што се јасно видело приликом овогодишњег држања наставе на даљину.

У случају да постоје могућности коришћења ИКТ у настави, може се препоручити школама, посебно гимназијама и факултетима, коришћење највећег и најпоузданијег репозиторијума за културна добра Европе, *Europeana* (Дикел, 2016, стр. 286).

EUROPEANA

Европска унија је први пут у своје приоритете уврстила и област дигитализације, у свом Акционом плану еЕвропе, усвојеном 2005. године. У неким од држава дигитализација је била већ започета а у неким још није. Потреба за уједначавањем стандарда процеса дигитализације захтевала је договор земаља чланица ЕУ. Године 2001. настали су Принципи из Лунда у којима је први пут поменут јединствен приступ дигитализацији (Карун, 2011, стр. 23).

Један од портала који својим дигитализованим садржајем може корисно послужити у наставне сврхе јесте и *Europeana*.³ У питању је драгоцен база података културно-историјског насле-

ђа европског простора, преко које је могуће претраживати дигитализовану грађу установа које су сарадници на овом пројекту. У питању су бројне европске библиотеке, музеји, архиви, због чега се *Europeana* у ширем смислу може дефинисати као европска дигитална библиотека, музеј и архив (Дакић и Андоновски, 2012, стр. 68). Ова врста библиотека има предност да располаже неупоредиво већим фондом него физичке библиотеке а повезивање садржаја помоћу линкова омогућава приступ географски размештеним збиркама (Дикел, 2016, стр. 279).

Отворени подаци *Europeane* представљају конкретан корак ка потпуној интеграцији свих врста извора из поменутих установа. Може се рећи да она тако представља јасан сигнал да је њихов заједнички информациони простор већ изграђен и да ће уз извештај напор представљати значајну добродит (Константињеску, 2011, стр. 90–91).

Europeana библиотеке су иначе пројекат Европске уније који повезује мреже Конференције европских националних библиотека (CENL), Лиге европских истраживачких библиотека (LIBER), Конзорцијума европских истраживачких библиотека (CERL) и *Europeana* фондације. Тиме је створена јединствена база података која се одликује лакоћом коришћења. Студије показују да је приступ „све на једном месту“ (one-stop shop) популаран код истраживача, утолико пре што представља јасну и ефикасну могућност доступности дигиталном материјалу. Осим овог, пројекат одликује још један битан сегмент, а то је квалитет садржаја. Тиме се заинтересованим корисницима обезбеђује првокласан материјал у анализи различитих врста истраживања (Рејли, 2012, стр. 58).

Пројекат *Europeane* свој нарочити значај има у хуманистичким наукама, у којима је према традиционално заступљеном гледишту пажња највише усмерена ка физичким објектима који садрже текст. Додавање оваквог материјала колекцијама је важно зато што се преко овог портала на располагање корисницима ставља значајан корпус пуних текстова. У том смислу су и постављени циљеви да се обезбеђењем специфичних алатки у систему између осталог обезбеди приступ појединачним и необрађеним записима са метаподацима, обезбеди могућност претраге пуних писаних текстова и сортира претрага према језику, датуму објављивања и типу објекта (Рејли, 2012, стр. 59–61).

³ www.europeana.eu

Портал *Europeana* је изворно шири пројекат који омогућава слободан приступ за више десетина милиона дигиталних јединица (слике, фотографије, мапе, књиге, писма, новине, часописи, дневници, разни музички и видео-записи) распоређених кроз различите збирке (колекције). У дигитално доба, појам библиотеке не значи више обичну збирку књига већ виртуелни контејнер за све врсте медија (Дикел, 2016, стр. 279).

Централизованом бази података *Europeana* је своје дигиталне изворе уступило преко 1.500 разних европских институција. *Europeana* не чува оригиналне садржаје, него дигитализоване објекте из институција чланица повезује помоћу линкова са порталом *Europeana*. У сопственој бази се чувају само метаподаци (подаци о подацима) о дигитализованим објектима. Посредници између *Europeana* и институција које желе да садржаје ставе на располагање су тзв. агрегатори (Дикел, 2016, стр. 284). Агрегатор у Републици Србији је Народна библиотека Србије.

Једна од значајнијих збирки у оквиру овог портала посвећена је Првом светском рату⁴, а њен пун назив гласи *Europeana 1914-1918: Сећања на Први светски рат – дигитална збирка грађоцених извора из европских националних библиотека*. Међу многобројним изворима, у овој колекцији могу се прегледати старе и ретке књиге, стари часописи и новине, рукописи, музикалије, мапе, лепа књижевност, дечја књижевност, верска литература, приручна литература, слике, уметничка дела, дневници војника, молитвеници, водичи, постери, фотографије, разгледнице, карикатуре, стрипови, писма, извештаји, мемоари, памфлети, лифлети, медаље, новчанице и слично (Ињац, 2011, стр. 84–85).

Збирка је створена са идејом да постане највећа референтна дигитална база података са грађом из земаља које су се налазиле на обе стране у ратном сукобу. Материјале из већ постојећих службених фондова о Великом рату употпуњују нови занимљиви садржаји из личних или породичних заоставштина који су уступљени на коришћење. Отуда збирку и прати слоган *Europeana 1914-1918 – неисторијане приче и званична историја Првог светског рата*. Преко ње је више од 400.000 извора везаних за овај сукоб постало по први пут јавно и слободно доступно путем интернета (Рогач Мијатовић, 2014, стр. 285–286).

Прикупљање материјала је отворено и он се стално допуњује новим садржајима. Збирка тренутно располаже са 204.177 тек-

⁴ <https://classic.europeana.eu/portal/en/collections/world-war-i>

стова, са 173.137 објеката илустративног материјала, 3.109 видео-записа а има и разну осталу грађу (3Д предмети, звучни записи и слично). Колекција је издељена у више поглавља. Осим оних која се односе на саме фронтове, присутне су и следеће тематске целине: *Документија, Дневници, Писма, Разједнице, Филмови, Телекомуникације, Ваздушни рат, Поморски рат, Кућни фронт, Жене у Првом свейском рату и Рајни заробљеници*. Грађа се може прегледати у оквиру овако уређених тема, али и филтрирати и појединачно бирати према врсти медија, земљи порекла, језику или установи у којој се чува. У очигледном настојању да се Велики рат не сагледава искључиво кроз призму војне историје, у знатној мери су заступљене теме које се односе на друштво, породицу или појединца у вихору рата.

Одељак *Учионица Еуројане*⁵ заснован је на концепту иновативног учења посредством дигиталних ресурса. Међу темама које се на порталу *Europeana* воде као истакнутије и које располажу захвалним едукативним ресурсима спада и она која се тиче управо Првог светског рата. Предложене јединице са пратећом грађом издељене су на следећи начин: *Иза линија фронта, Изложба о Првом свейском рату са Еуројаном 1914–1918, Живој у рововима – искуство са виртуелном реалношћу, Велики рат кроз дечије очи, Ошкривање Великој раји, Писма и разједнице из доба раја, Неискриване приче о рату, љубави и пријатељству, Војникова њерсејкива раја, Живоји људи у Првом свейском рату и Приче медицинских сестара из Првој свейској раји*.⁶

Кроз омогућено филтрирање расположивог материјала може се вршити и циљана претрага колекције. Тако се уз преглед опште историје Првог светског рата у наставне или друге сврхе могу извучити и разне уже теме, у зависности од интересовања или потребе. Уколико се, на пример, у претраживач збирке укуца термин *Србија*, са намером да се изврши преглед доступне грађе везане за српску историју кроз Велики рат, добија се 6.690 резултата који воде до различитих извора. Највећи део текстуалне и разне илустративне дигитализоване грађе у овом случају је достављен из фондова Народне библиотеке Србије⁷, видео-материјала из Југословенске кинотеке, док остали подаци долазе из фондова разних библиотека, архива или музеја других европ-

⁵ <https://www.europeana.eu/en/europeana-classroom>

⁶ <https://www.europeana.eu/en/europeana-classroom/world-war-i>

⁷ Драгоцена колекција дигитализоване грађе Народне библиотеке Србије на тему Првог светског рата доступна је на сајту: <https://velikirat.nb.rs/>

ских земаља. Оваква доступност ресурса кроз колекцију *Europeana 1914–1918* представља корисну и по много чему јединствену могућност у допуни основних садржаја у настави историје на свим нивоима школовања, а везаним за опште и појединачне теме Првог светског рата.

ИЗВОРИ *Закон о архивској грађи и архивској делатности*, „Службени гласник РС“ – број 6/2020 од 24. 1. 2020.

ИНТЕРНЕТ <https://www.europeana.eu>
 ИЗВОРИ <https://www.europeana.eu/en/europeana-classroom>
 <https://classic.europeana.eu/portal/en/collections/world-war-i>
 <https://www.europeana.eu/en/europeana-classroom/world-war-i>
 <https://velikirat.nb.rs/>

ЛИТЕРАТУРА Дакић, Н. Д. и Андоновски, Ј. С. (2012). Интегрисање метаподатака у Европеану коришћењем формата ESE. У: В. Црногорац, В. Ињац (ур.), *Хоризонти шведске и европске библиотекарства у дијигиталном добу: Зборник радова са међународне научне конференције Београд, 27–28. октобар 2011.* (67–80). Београд: Библиотекарско друштво Србије.

Делетић, З. (2018). *Методика и технологија наставе историје*. Косовска Митровица: Филозофски факултет.

Делетић, З. (2018d). Информационо-комуникациона технологија у настави историје. *Зборник радова Филозофског факултета у Приштини*, XLVIII, 231–247. DOI: 10.5937/ZRFFP48-19173

Дикел, Ј. (2016). Поређење дигиталних библиотека: Европеана и Светска дигитална библиотека. *Годишњак Библиотеке Машице српске за 2015*, 278–290.

Ињац, В. (2011). Приказ пројекта: Europeana 1914–1918. *Инфојека: часопис за информатику и библиотекарство*, 1, 83–86.

Карун, Б. (2012). Завичајне збирке у глобалном простору. У: В. Црногорац, В. Ињац (ур.), *Хоризонти шведске и европске библиотекарства у дијигиталном добу: Зборник радова са међународне научне конференције Београд, 27–28. октобар 2011.* (23–36). Београд: Библиотекарско друштво Србије.

Константинеску, Н. М. (2012). Када се ујединимо: када повежемо библиотеке, архиве, музеје, галерије. У: В. Црногорац, В. Ињац (ур.), *Хоризонти шведске и европске библиотекарства у дијигиталном добу: Зборник радова са међународне научне конференције Београд, 27–28. октобар 2011.* (81–93). Београд: Библиотекарско друштво Србије.

Рејли, С. К. (2012). Допирање до истраживача: „Еуропеана библиотеке“ – партнерски приступ. У: В. Црногорац, В. Ињац (ур.), *Хоризонти шведској и европској библиотекарској у дигиталном году: Зборник радова са међународне научне конференције Београд, 27–28. октобар 2011.* (57–65). Београд: Библиотекарско друштво Србије.

Рогач Мијатовић, Љ. (2014). Колективно памћење у дигитално доба: Еуропеана и Велики рат. *Зборник радова Факултета драмских уметности*, 25–26, 275–291.

Mandić, S. (2008). *Kompjuterizacija i istoriografija 1995–2005*. Beograd: Istorijski arhiv Beograda.

Stradling, R. (2003). *Nastava evropske istorije dvadesetog veka*. Beograd: Ministarstvo prosvete i sporta RS.

MILOŠ M. MARSENIĆ

SAŠA D. STANOJEVIĆ

UNIVERSITY OF PRIŠTINA IN KOSOVSKA MITROVICA

FACULTY OF PHILOSOPHY

DEPARTMENT OF HISTORY

SUMMARY

DIGITAL RESOURCES IN HISTORY TEACHING WITH REFERENCE
TO THE EUROPEAN PROJECT EUROPEANA

The development of new technologies and the information society has accelerated changes in everyday life and modern teaching. Information and communication technologies (ICT) better motivate students to learn. In order to better preserve historical sources, they are digitized and thus protected, hence researchers can access the source faster and at a less cost. The possibilities of using the Internet in teaching are vast. It is necessary for schools to have computers, as well as for teachers and students to be motivated to use new electronic sources. Many websites have original historical material, from written and printed sources to audio-visual ones. We can call all this material *digital resources* (materials, sources, electronic historical sources). Teachers need to create engaging and imaginative teaching materials. However, a critical approach and caution in working with materials from the internet is essential. It is the teacher's responsibility to recommend verified sites and documents. Much of the material on the Internet has been posted with the conscious intention of spreading inaccurate data. The possibilities of ICT are great in history studies, as well. It is possible to modernize teaching at all levels of studies, but the financial capabilities of schools do not allow the

possibility of keeping up with those innovations. One of the web portals that can be used for teaching purposes with its digitized content is *Europeana*. It is a database of the cultural and historical heritage of Europe, through which it is possible to search the digitized material of institutions. The *Europeana* portal is a broad project that provides free access to tens of millions of digital units. One of the most important collections within this portal is dedicated to the First World War and is called *Europeana 1914–1918*.

KEYWORDS: information and communication technology; digitization; digital resources; history teaching; Europeana.

Овај чланак је објављен и дистрибуира се под лиценцом Creative Commons Ауторство-Некомерцијално Међународна 4.0 (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

This paper is published and distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial International 4.0 licence (CC BY-NC 4.0 | <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).